

Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені
проф. Поніманської Т.І.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК08 Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Спеціальна освіта. Логопедія

(назва освітньої програми)

Факультет педагогічний

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру
(назва навчальної дисципліни)
для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта

Мова навчання українська

Розробник: Руденко Наталія Миколаївна, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені
проф. Поніманської Т.І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та
корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Протокол від “ 27 ” серпня 2019 року № 8

Завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені
проф. Поніманської Т.І.

_____ (підпис) (проф.І.М.Дичківська)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету за спеціальністю
016 Спеціальна освіта

Протокол від “ 30 ” серпня 2019 року № 2

Голова навчально-методичної комісії педагогічного факультету

_____ (підпис) (доц.Н.А.Сяська)
(прізвище та ініціали)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність: 016 Спеціальна освіта	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – розробка портфоліо майбутнього вчителя-логопеда для роботи з дітьми з РАС.		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		2	1-2
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 год. самостійної роботи студента – 5 год.	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	4 год.
		Лабораторні	
		8 год.	
		Самостійна робота	
		80 год.	110 год.
		Індивідуальні завдання:	
		20 год.	
Вид контролю:			
екзамен	екзамен		
Передумови для вивчення дисципліни : «Психолого-педагогічний супровід родини, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами», «Педагогіка дошкільна», «Невропатологія з основами психопатології», «Психологія дитяча», «Логопедична корекція системних порушень мовлення», «Інклюзивна освіта», «Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення».			

2.Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру» належить до дисциплін за вибором циклу професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Мета дисципліни: підготовка фахівця до здійснення психолого-педагогічної діагностики, своєчасної корекції розладів аутичного спектру (РАС) в дітей дошкільного і молодшого шкільного віку засобами спеціального виховання і навчання.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру» є:

- ознайомлення з досягненнями сучасної теорії та практики вітчизняної і зарубіжної спеціальної психології й педагогіки;

- оволодіння системою загальнотеоретичних та спеціальних професійних знань про закономірності спеціального виховання і навчання дітей з РАС;
- оволодіння науково обґрунтованими методами психолого-педагогічної діагностики, корекції різноманітних форм РАС;
- засвоєння основних методів спеціального виховання й навчання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з розладами аутичного спектру;
- формування знань, умінь і навичок здійснення корекційно-розвиткової роботи з дітьми з РАС.

У ході вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти набувають наступних **програмних компетентностей:**

ЗК02. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, застосування знань у практичних ситуаціях, генерування нових ідей (креативність), виявлення, постановки та вирішення проблем.

ЗК03. Знання та розуміння предметної галузі та професійної діяльності.

Фахові компетентності спеціальності:

ФК04. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей з особливими освітніми потребами.

ФК07. Здатність враховувати особливості виховання і навчання дітей з особливими освітніми потребами в освітній роботі.

ФК08. Здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички для оволодіння основами психологічної діагностики та здійснювати корекцію окремих недоліків психофізичного розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

ФК09. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами та соціально-психологічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами.

3.Очікувані результати навчання

ПРН-4. Аналізувати сучасні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти, інноваційні технології спеціальної освіти.

ПРН-7. Розуміти особливості організації роботи з родинами, що виховують дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-10. Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-15. Організувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

ПРН-16. Реалізувати принципи педагогіки толерантності у професійній діяльності спеціального педагога.

ПРН-17. Розробляти шляхи формування сприятливого соціально-психологічного клімату у процесі взаємодії з дітьми з особливими освітніми потребами, їхніми батьками та в педагогічному колективі, при виникненні управляти конфліктною ситуацією, застосовувати методи подолання і попередження конфліктів.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологічні основи навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру

Тема 1. Аутизм як особливий вид дизонтогенезу

Термінологія проблеми. Визначення аутизму: порівняльний аналіз діагностичних критеріїв за МКХ-10, МКХ11, DSM-IV та DSM-V. Аутизм як первазивне порушення розвитку: системний підхід, з урахуванням стану базових структур і функцій на психомоторному, соціально-емоційному і когнітивному рівнях. Етапи розвитку науки про аутизм. I. Донозологічний (XIX – поч. XX ст.). II. Доканнерівський (20-40 рр. XX ст.). III. Каннерівський (1943 – 1970 рр.). IV. Післяканнерівський період (1980-1990). Модель аутизму з позиції біхевіоризму. Біологічні теорії. Когнітивні теорії. Лімбічна теорія.

Тема 2. Проблема аутизму в онтогенезі

Класифікація РАС. Симптоматика аутизму. Етіологія. Класифікація розладів аутичного спектра № 1 (за міжнародною системою класифікацій МКХ-10, побудованою за етіологічним або патогенним принципом). Класифікація розладів аутичного спектра № 2 (за діагностичними критеріями Американської психіатричної асоціації (DSM-IV), яка об'єднує п'ять синдромів аутичного спектра). Класифікація розладів аутичного спектра № 3 (за О.С. Нікольською). Вікові ознаки дітей з розладами спектра аутизму.

Тема 3. Науково-методичні засади діагностики дітей з аутизмом

Діагностичні критерії вивчення РАС. Психологічний інструментарій діагностики психічного розвитку дітей з розладами аутичного спектра. Дослідження осіб з розладами аутичного спектра за методом наукового спостереження. Правила для якісного спостереження. Методики комплексного обстеження аутичних дітей. Діагностична карта розвитку дитини. Діагностика за допомогою нейропсихологічних методик. Маркери діагностики дітей раннього віку; використання методик CHAT, M-CHAT, ADI-R. Диференційна діагностика: методики CARS та ADOS. Поглиблена (феноменологічна) діагностика як підґрунтя розроблення навчальних та розвивальних програм для дитини: Шкала адаптивної поведінки Вайнленда; Психосвітний профіль PEP-R); Оцінка рівня вербальної поведінки та розроблення програми VB-MAPP. Елементи VB-MAPP, нейропсихологічної та комплексної діагностики в контексті поглибленого обстеження дитини з аутизмом та розроблення індивідуальної програми абілітації для неї.

Змістовий модуль 2. Навчання і виховання дітей з РАС

Тема 4. Методи допомоги дітям з розладами аутистичного спектра

Критерії наукової доказовості методів допомоги дітям з аутизмом. Поведінковий пакет; TEACCH; підходи, спрямовані на соціальний розвиток дітей з аутизмом; методи і засоби розвитку мовлення у дітей з аутизмом. Альтернативна комунікація. Напрями фізичного (психомоторного) розвитку дітей з аутизмом. Становлення життєвої компетентності як пріоритетний напрям розвитку дітей з аутизмом.

Технологія підготовка аутичної дитини до інклюзивного навчання. Технологія виявлення особливостей розвитку дитини з аутизмом, визначення її потреб та формулювання SMART-цілей. Партнерство між фахівцями і батьками дітей з аутизмом. Технологія проведення засідань міждисциплінарної команди та розроблення індивідуальної програми розвитку для дитини з аутизмом. Система інклюзивних технологій в освіті дітей з ООП (у тому числі – дітей з аутизмом). Труднощі впровадження освіти для дітей з розладами аутистичного спектра.

Тема 5. Навчання і виховання дітей з РАС

Форми взаємодії з дітьми. Методи навчання. Педагогічна корекція. Корекційні технології (прикладний аналіз поведінки (Applied Behavior Analysis, АВА), структуроване навчання ТЕАССН (Treatment and Education for Autistic and 11 related Communication handicapped Children), сенсорна інтеграція, розвиток міжособистісних стосунків (Relationship Development Intervention, RDI), «SonRise», середовищний підхід (І.Ю. Захарова), нейропсихологічний підхід, методи альтернативної та підтримувальної комунікації, різновиди терапій (музико- й арттерапія, метод ТОМАТІС, кінезотерапія, терапія за допомогою тварин (анімалотерапія) тощо).

Програма психологічної корекції цілісного розвитку дітей з РАС Зміст програми. Критерії та показники динаміки позитивних перетворень. Професійно важливі якості фахівця для роботи з дітьми з РАС. Стратегічне завдання Програми – здійснити позитивне перетворення здатності аутичних дітей до продуктивної взаємодії з довкіллям. Тактичні завдання – розробити методи, психокорекційні техніки, форми проведення корекційної роботи. Підбір і комплектування груп, визначення тривалості й режиму занять. Основні принципи індивідуальної програми розвитку: опора на збережені психічні функції та процеси, ресурси розвитку; послідовне опрацювання фундаментальних процесів і станів та ін.

Тема 6. Впровадження психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу дітей з аутизмом

Головні умови організації й впровадження психолого-педагогічного супроводу для дитини з аутизмом в освітньому закладі. Опрацювання та використання предметно-просторових, організаційно-сміслових та соціально-психологічних середовищних ресурсів. Адаптація та модифікація освітнього процесу, навчального плану, цілей і завдань задля забезпечення індивідуальних потреб дітей з аутизмом і опрацювання педагогами відповідних методів роботи.

Тема 7. Допомога родині аутичної дитини

Особливості взаємодії з батьками. Формування батьківської компетентності. Контакти педагогів з батьками. Програма ТЕАССН про стосунки між педагогами та батьками. Засади формування взаємодії з батьками. Програма підвищення батьківської та особистісної компетентності членів родини аутичної дитини. I. Когнітивний план. II. Емоційний план. III. Регулятивний план. Принципи організації спільної діяльності батьків і дітей. Основні принципи взаємодії батьків і дитини. Домашнє (надомне, сімейне) навчання. Стан та перспективи супроводу аутичної дитини та її родини відповідно до таких чинників: динаміки існування установ, зокрема, регіональних аспектів прогресу чи регресу установ; взаємозв'язків установ з органами влади та населенням; форми організації надання послуг; процедур, технологій та функцій установ; фінансово-матеріального забезпечення; кадрового забезпечення ступеню сформованості нормативно-правового поля; ступеню задоволення клієнтів соціальних служб, ефективності соціальних послуг.

Змістовий модуль 3.

Індивідуальне науково-дослідне завдання – розробка портфолію педагога для роботи з дітьми з РАС:

1. Ведення словника-тезауруса.
2. Підготувати портфолію майбутнього вчителя-логопеда, яке включає наступні матеріали:
 - методичку діагностики психологічних особливостей дітей з РАС;
 - психокорекційну програму для дітей з РАС;
 - план заняття з навчання дітей з РАС,

- план виховного заняття з дітьми з РАС.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	л	інд	с.р.		л	п	л	інд	с.р.		
Модуль 1														
Змістовий модуль 1. Методологічні основи навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру														
Тема 1 Аутизм як особливий вид дизонтогенезу	15	2	2			11	15							15
Тема 2. Проблема аутизму в онтогенезі	15	2	2			11	15	2						13
Тема 3. Науково-методичні засади діагностики дітей з аутизмом	20	4	4	2		10	20		2					18
Разом за змістовим модулем 1	50	8	8	2		32	50	2	2					46
Змістовий модуль 2. Навчання і виховання дітей з РАС														
Тема 4. Методи допомоги дітям з розладами аутистичного спектра	20	2				18	20							20
Тема 5. Навчання і виховання дітей з РАС	20	4	2	2		12	20	2	2					16
Тема 6. Впровадження психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу дітей з аутизмом	22	4	2	2		14	22	2						20
Тема 7. Допомога родині аутичної дитини	8	2		2		4	8							8
Разом за змістовим модулем 2	70	12	4	6		48	70	4	2					64
Змістовий модуль 3. Індивідуальне науково-дослідне завдання														

Розробка портфоліо майбутнього вчителя-логопеда для роботи з дітьми з РАС	20				20						20	
Разом за змістовим модулем 3	20				20						20	
Усього годин	120	20	12	8	20	80	120	6	4		20	110

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теоретичні підходи до вивчення аутизму як науково-педагогічного феномену	2
2	Симптоматика, етіологія, класифікація розладів аутичного спектра	2
3	Психологічний інструментарій діагностики психічного розвитку дітей з розладами аутичного спектра	2
4	Діагностичний інструментарій для поглибленого вивчення дітей з аутизмом	2
5.	Організація корекційно-розвивального навчання дітей з РАС	2
6.	Психолого-педагогічний супровід аутичної дитини та її родини	2
	Усього	12

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Нейропсихологічна та комплексна діагностика в контексті поглибленого обстеження дитини з аутизмом	2
2.	Методи навчання і виховання дітей з РАС	2
3.	Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу дітей з аутизмом	2
4.	Підсумковий колоквиум і тестування здобувачів вищої освіти	2
	Всього	8

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теорії дослідження аутизму в історії психіатрії і психології	2
2	Самостійна робота над основними поняттями дисципліни	2
3	Модель аутизму з позиції біхевіоризму. Біологічні теорії аутизму. Когнітивні теорії. Лімбічна теорія.	3
4	Вікові ознаки дітей з розладами спектра аутизму	3
5	Ознайомтеся з основними нормативними документами в галузі інклюзивної освіти в Україні	4
6	Проаналізуйте класифікації аутизму	2

7	Ознайомтеся з діагностичним інструментарієм з метою дослідження психологічних особливостей дітей з РАС	3
8	Проведення дослідження пізнавальної діяльності дітей з РАС	3
9	Проаналізуйте особливості пам'яті, уваги, сприйняття при РАС	3
10	Проаналізуйте особливості розумової діяльності дітей із РАС.	3
11	Проведення дослідження емоційно-вольової сфери дітей з РАС	3
12	Підготуйте виступ про особливості ігрової діяльності дітей з РАС	3
13	Основні прийоми та методи навчання та виховання дітей із РАС	2
14	Зміст і організація корекційно-розвивального навчання дітей з розладами аутичного спектру	2
15	Проаналізувати проблему здійснення індивідуального підходу до дітей з РАС на основі знань структури дефекту, соціальних умов виховання, соматичного стану, здібностей, мотиваційної, афективної, сенсорної, когнітивної сфер розвитку їхньої особистості.	4
16	Проаналізуйте умови організації інклюзивного навчання в класі, де може навчатися учень з РАС.	2
17	Розкрийте зміст психологічного супроводу дитини з РАС	2
18	Підготовка портфоліо майбутнього логопеда з наступними матеріалами: -методи дослідження дітей з РАС, -методи навчання дітей з РАС.	8
19	Розкрийте зміст психологічної підтримки сімей, де виховується дитина з РАС	2
20	Підготовка до презентації портфоліо методичних матеріалів та колоквиуму	5
21	Написання психолого-педагогічної характеристики на дитину з РАС	4
22	Виконання ІНДЗ	15
	Разом	80 год.

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – розробка портфоліо педагога для роботи з дітьми з РАС

1. Ведення словника-тезауруса.

2. Підготувати портфоліо майбутнього вчителя-логопеда, яке включає наступні матеріали:

- методiku діагностики психологічних особливостей дітей з РАС;
- психокорекційну програму для дітей з РАС;
- план заняття з навчання дітей з РАС,
- план виховного заняття з дітьми з РАС.

Форма захисту — публічна презентація портфоліо. Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач вищої освіти — 20.

10. Методи навчання: словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); практичний метод (лабораторні та практичні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату); відео метод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); самостійна робота (розв'язання завдань); індивідуальна науково-дослідна робота.

11.Методи оцінювання: усне або письмове опитування; тестування; реферати; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; контрольні роботи, захист лабораторних і практичних робіт; екзамен.

12. Засоби діагностики результатів навчання: залік; тести; колоквиум, реферати; презентації результатів виконаних індивідуальних завдань; виконання творчих завдань.

13. Критерії оцінювання результатів навчання.

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	А	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	В	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	

			допущені помилки, кількість яких незначна			
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий,			

			значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ. екзамен виставляється за результатами поточного модульного контролю, проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни.

14. Розподіл балів, що отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий контроль	Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				ІНДЗ		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	20	40	185 (100)
11	11	22	6	17	17	11			
Модульний контроль - 10			Модульний контроль - 10				Підсумкове тестування -10		

Коефіцієнт перерахунку $185:100=1,85$

15. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій, методичні розробки до проведення семінарських і практичних занять, навчальні посібники, інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, нормативні документи, ілюстративні матеріали, навчальні відеофільми, реєстр методичних вказівок, планів семінарських занять, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо.

16. Питання до підготовки до підсумкового контролю (екзамену)

1. Сутність поняття «розлади аутичного спектру».
2. Історія вивчення аутизму як окремої нозології.
3. Модель аутизму за Л. Каннером, Г. Аспергером та сучасними дослідниками.

4. Пояснювальні моделі аутизму: синдром поведінкових дефіцитів і надлишків; афективне порушення; дисфункція виконавчих процесів; слабе регулювання імунної реакції; пошкоджена робота системи дзеркальних нейронів, дефіцит соціального пізнання.
5. Симптоматика, етіологія, класифікація розладів аутичного спектра.
6. Особливості психічної організації дітей з аутизмом.
7. Чинники складнощів в процесах навчання та розвитку дітей з аутизмом.
8. Діагностичні критерії вивчення РАС.
9. Психологічний інструментарій діагностики психічного розвитку дітей з розладами аутичного спектра.
10. Дослідження осіб з розладами аутичного спектра за методом наукового спостереження.
11. Діагностика РАС за допомогою нейропсихологічних методик.
12. Маркери діагностики дітей раннього віку; використання методик CHAT, M-CHAT, ADI-R.
13. Шкала адаптивної поведінки Вайнленда.
14. Критерії наукової доказовості методів допомоги дітям з аутизмом.
15. Дати характеристику методів комплексного обстеження дітей з РАС.
16. Зміст діагностичної карти розвитку дитини з РАС.
17. Значення додаткових методів обстеження (неінструментальних, інструментальних, апаратних) дитини з РАС.
18. Сутність та особливості скринінгового інструментарію обстеження.
19. Корекційні технології в роботі з дітьми з РАС.
20. Розкрити сутність та особливості прикладного аналізу АВА.
21. Розкрити сутність навчальної терапії при формуванні поведінки дитини з РАС.
22. Розкрити сутність та особливості застосування арт-терапії, анімалотерапії в роботі з дітьми з РАС.
23. Основні форми допомоги батькам дітей з РАС.
24. Розкрити сутність індивідуального навчання дітей з РАС.
25. Охарактеризувати рівні та засади взаємодії з батьками, що виховують дитину з РАС.
26. Система інклюзивних технологій в освіті дітей з РАС.
27. Головні умови організації й впровадження психолого-педагогічного супроводу для дитини з аутизмом в освітньому закладі.
28. Особливості формування батьківської компетентності для роботи з дітьми з РАС.
29. Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу дітей з аутизмом.
30. Підходи, спрямовані на соціально-комунікативний розвиток: тренінг функціональної комунікації, тренінг соціальних навичок, терапія з однолітками; PECS, метод „соціальні історії”, структурована гра.
31. Структуроване навчання з опорою на візуальну підтримку (елементи системи TEACCH).
32. Послідовна робота з родиною дитини з РАС як системою.
33. Становлення життєвої компетентності як пріоритетний напрям розвитку дітей з аутизмом.
34. Відбір, адаптація та використання корекційно-розвивальних стратегій та матеріалів до потреб певної особи з розладами аутичного спектра.
35. Система конкретних спільних дій адміністрації, основних педагогів, фахівців супроводу і батьків в освітньому процесі дитини з особливими потребами; складання індивідуальної програми розвитку.
36. Технологія формулювання актуальних цілей за принципами ціле покладання SMART та узгодженого їх досягнення всіма учасниками групи супроводу дитини з РАС.

17. Рекомендована література

Основна

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. 3-тє видання, виправлене. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.

2. Інклюзивне навчання: досвід упровадження / упоряд. А. А. Колупаєва; ред. рада М. Мосієнко, М. Голубенко, Т. Шаповал, Г. Харук ; авт. кол.: І. Луценко, Д. Романовська, Л. Кирилецька та ін. Київ : ВГ Шкільний світ, 2015. 200 с. (Б-ка Шкільного світу).
3. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Педагогічні технології інклюзивного навчання. Харків: видавництво «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 160 с.
4. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: науково-методичний збірник. Вип. 12 / [редкол.: В. В. Засенко, А. А. Колупаєва, Т. П. Вісковатова та ін. ; за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєва] ; НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. Київ, 2017. 184 с.
5. Скрипник Т.В. Феноменологія аутизму. Київ: Видавництво “Фенікс”, 2010. 388 с.
6. Юрченко Л.О. Діти з розладами аутистичного спектра. План корекційно-розвиткової роботи. Тернопіль: Мандрівець, 2019. 104 с.

Допоміжна

1. Базима Н.В. Розвиток мовлення дітей з аутизмом. Харків: видавництво «Ранок», 2018. 144 с.
2. Іщук В., Линник Л., Торбенко О. Кольоротерапія. Технологія застосування кольору у реабілітації та оздоровленні дітей з особливими потребами. *Дефектолог.* 2018. №2. С. 20–22.
3. Колупаєва А.А., Софій Н.В., Найда Ю.М. та ін. Інклюзивна школа: Особливості організації та управління: Навч-метод. Посібник./ за заг. ред. Даниленка Л.І. 2-ге видання, стереотипне. Київ: ФО – П Парашин І.С., 2010. 128 с.
4. Логопедія. Підручник / За ред. М.К. Шеремет. Вид.5-те. Київ: Видавничий дім «Слово», 2018. 856 с
5. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 4-те видання, перероблене. Київ: «Академвидав», 2018. 408 с.
6. Романчук О. Розлади спектру аутизму в запитаннях та відповідях. Львів: Колесо, 2009. 168 с.
7. Руденко Н., Гордійчук А. Розвиток мовленнєвої активності в дітей з раннім дитячим аутизмом. Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 10. / упоряд. О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Р. Л. Сойчук, Т. С. Ціпан та ін. Рівне : РДГУ, 2019.
8. Скрипник Т. В. Стандарти психолого-педагогічної допомоги дітям з розладами аутичного спектра: навч.-метод. посіб. Київ: Гнозіс, 2013. 60 с.
9. Скрипник Т.В. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посібник. Київ: ТОВ „Видавничий дім „Плеяди”, 2015. 56 с.
10. Хворова Г.М. Дитина з аутизмом: комплексна психолого-педагогічна допомога. Київ: «МП Леся», 2011. 80 с.
11. Шевців З. Основи інклюзивної педагогіки : підручник / З. М. Шевців. Київ: ЦУЛ, 2017. 248 с.

18. Інформаційні ресурси

1. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej> – програми розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
2. <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> – інклюзивне навчання.
3. <http://logoclub.com.ua> – логопедичний сайт, де зібрані методичні поради, практичні рекомендації та весь комплекс необхідних матеріалів для розвитку мовлення дітей, попередження та подолання мовленнєвих порушень, а також підвищення результативності корекційно-розвивальної роботи.
4. <http://www.uasp.org.ua> – українська асоціація корекційних педагогів.

Робоча програма «**Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру**» пере затверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 2020-2021 навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від 31 серпня 2020 року № 7
Завідувач кафедри

(підпис)

(проф.І.М.Дичківська)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від 31 серпня 2020 року № 7

Голова навчально-методичної комісії педагогічного факультету

(підпис)

(доц.Н.А.Сяська)
(прізвище та ініціали)

Робоча програма «**Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру**» пере затверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від “__” _____ 20__ року № __
Завідувач кафедри _____ (_____)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від “__” _____ 20__ року № __
Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

Робоча програма «**Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру**» пере затверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від “__” _____ 20__ року № __
Завідувач кафедри _____ (_____)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від “__” _____ 20__ року № __
Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

Робоча програма «**Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру**» пере затверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
Завідувач кафедри _____ (_____)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

Робоча програма «**Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру**» пере затверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
Завідувач кафедри _____ (_____)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру
Викладач	Кандидат психологічних наук, доцент, Руденко Наталія Миколаївна
Профайл викладача на сайті кафедри	https://doshkilnardgu.webnode.com.ua/vikladatskij-sklad/rudenko-n-m/
Е-mail викладача:	nataliia.rudenko@rshu.edu.ua
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	
Консультації	Очні консультації – 2 години на тиждень (середа) Он-лайн консультації – 2 години на тиждень (за попередньою домовленістю з викладачем курсу)

Анотація дисципліни

Дисципліна «Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру» – один з важливих компонентів підготовки фахівців в галузі спеціальної освіти. Вивчення курсу сприяє оволодінню науково обґрунтованими методами психолого-педагогічної діагностики, подолання розладів аутичного спектру (РАС); засвоєння основних закономірностей спеціального виховання й навчання дітей з РАС; формування знань, умінь і навичок здійснення корекційно-розвиткової роботи з дітьми з РАС.

«Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру» у поєднанні з фаховою компетентністю, психолого-педагогічними знаннями, вміннями та навичками мають забезпечити високий рівень професійної, організаційної, методичної та корекційної діяльності спеціального педагога. Назване зумовлює актуальність викладання дисципліни «Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру» для фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 01 «Освіта/педагогіка», спеціальності – 016 Спеціальна освіта.

Опанування знаннями з курсу реалізується за допомогою основних організаційних форм навчання: лекцій, практичних (семінарських), лабораторних занять, консультацій, самостійної роботи тощо. Остання займає провідне місце в системі освітнього процесу та передбачає аналіз конкретних ситуацій, виконання творчих завдань, написання творів тощо.

Силабус упорядковано із застосуванням сучасних педагогічних принципів організації освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Навчальна дисципліна належить до дисциплін за вибором циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Опис навчальної дисципліни

ВК 08 Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру
кафедра педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т. І.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова дисципліна	
Модулів – 2	Спеціальність: 016 Спеціальна освіта	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – розробка портфоліо майбутнього вчителя-логопеда для роботи з дітьми з РАС – 20 год.		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		2	1-2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 год. самостійної роботи студента – 5 год	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	4 год.
		Лабораторні	
		8 год.	
		Самостійна робота	
		80 год.	110 год.
		Індивідуальні завдання:	
20 год.			
Вид контролю:			
екзамен	екзамен		

Передумови

«Психолого-педагогічний супровід родини, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами», «Педагогіка дошкільна», «Невропатологія з основами психопатології», «Психологія дитяча», «Логопедична корекція системних порушень мовлення», «Інклюзивна освіта», «Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення».

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1. Мета дисципліни: підготовка фахівця до здійснення психолого-педагогічної діагностики, своєчасної корекції розладів аутичного спектру (РАС) в дітей дошкільного і молодшого шкільного віку засобами спеціального виховання і навчання.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру» є:

- ознайомлення з досягненнями сучасної теорії та практики вітчизняної і зарубіжної спеціальної психології й педагогіки;

- оволодіння системою загальнотеоретичних та спеціальних професійних знань про закономірності спеціального виховання і навчання дітей з РАС;
- оволодіння науково обґрунтованими методами психолого-педагогічної діагностики, корекції різноманітних форм РАС;
- засвоєння основних методів спеціального виховання й навчання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з розладами аутичного спектру;
- формування знань, умінь і навичок здійснення корекційно-розвиткової роботи з дітьми з РАС.

У ході вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти набувають наступних **програмних компетентностей:**

ЗК02. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, застосування знань у практичних ситуаціях, генерування нових ідей (креативність), виявлення, постановки та вирішення проблем.

ЗК03. Знання та розуміння предметної галузі та професійної діяльності.

Фахові компетентності спеціальності:

ФК04. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей з особливими освітніми потребами.

ФК07. Здатність враховувати особливості виховання і навчання дітей з особливими освітніми потребами в освітній роботі.

ФК08. Здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички для оволодіння основами психологічної діагностики та здійснювати корекцію окремих недоліків психофізичного розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

ФК09. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами та соціально-психологічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами.

3.Очікувані результати навчання

ПРН-4. Аналізувати сучасні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти, інноваційні технології спеціальної освіти.

ПРН-7. Розуміти особливості організації роботи з родинами, що виховують дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-10. Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-15. Організувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

ПРН-16. Реалізовувати принципи педагогіки толерантності у професійній діяльності спеціального педагога.

ПРН-17. Розробляти шляхи формування сприятливого соціально-психологічного клімату у процесі взаємодії з дітьми з особливими освітніми потребами, їхніми батьками та в педагогічному колективі, при виникненні управляти конфліктною ситуацією, застосовувати методи подолання і попередження конфліктів.

Дидактична карта дисципліни

Тема заняття, кількість годин	Форма діяльності	Методи навчання і оцінювання	Оцінювання аудиторної роботи	Завдання самостійної і домашньої роботи, години	Література, інформаційні ресурси	Оцінювання самостійної домашньої роботи	Термін виконання самостійної роботи
Змістовий модуль 1. Методологічні основи навчання і виховання дітей з розладами аутичного спектру							
Тема1. Аутизм як особливий вид дизонтогенезу. – 2 год.	Лекція	МН1, МН3 МН5	1 бал	1. Теорії дослідження аутизму в історії психіатрії і психології – 2 год. (МО7) 2. Самостійна робота над основними поняттями дисципліни.– 2 год. (МО7).	Основна 1,6; Допоміжна:2,3,11, Інформресурси: 1-4	5 балів	До проведення змістовий модульного контролю №1
Теоретичні підходи до вивчення аутизму як науково-педагогічного феномену – 2 год.	Семінар	МН1, МН2, МН4, МН6, МО2, МО4, МО9	5 балів	3. Модель аутизму з позиції біхевіоризму. Біологічні теорії аутизму. Когнітивні теорії. Лімбічна теорія.– 3 год. (МО7).			
Тема 2. Проблема аутизму в онтогенезі – 2 год.	Лекція	МН1, МН3 МН5	1 бал	1. Вікові ознаки дітей з розладами спектра аутизму. – 3 год. (МО7). 2. Ознайомтеся з основними нормативними документами в галузі інклюзивної освіти в Україні.– 4 год. (МО7).	Основна 1,3,4,6; Допоміжна:3,4,6,8,9,10, Інформресурси: 1-4	5 балів	До проведення змістовий модульного контролю №1
Симптоматика, етіологія, класифікація розладів аутичного спектра – 2 год.	Семінар	МН1, МН2, МН4, МН6, МО2, МО4, МО9	5 балів				

				3. Проаналізуйте класифікації аутизму.– 2 год. (МО7).			
<p>Тема 3. Науково-методичні засади діагностики дітей з аутизмом – 4 год.</p> <p>Психологічний інструментарій діагностики психічного розвитку дітей з розладами аутичного спектра – 2 год.</p> <p>Діагностичний інструментарій для поглибленого вивчення дітей з аутизмом –2 год.</p> <p>Нейропсихологічна та комплексна діагностика в контексті поглибленого</p>	<p>Лекція</p> <p>Семінар</p> <p>Семінар</p> <p>Лабораторне заняття</p>	<p>МН1, МН3 МН5</p> <p>МН2, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9</p> <p>МН2, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9</p> <p>МН2, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9</p>	<p>2 бали</p> <p>5 балів</p> <p>5 балів</p> <p>5 балів</p>	<p>1. Ознайомтеся з діагностичним інструментарієм з метою дослідження психологічних особливостей дітей з РАС – 3 год. (МО6).</p> <p>2. Проведення дослідження пізнавальної діяльності дітей з РАС – 3 год. (МО7).</p> <p>3. Проаналізуйте особливості пам'яті, уваги, сприйняття при РАС – 3 год. (МО7).</p> <p>4. Проаналізуйте особливості розумової діяльності дітей з РАС– 3 год. (МО7).</p>	<p>Основна 1,3,4,6; Допоміжна:3,4,6,7,8,10, Інформресурси: 1-4</p>	<p>5 балів</p>	<p>До проведення змістовий модульного контролю №1</p>

обстеження дитини з аутизмом –2 год.							
Змістовий модульний контроль	Оцінювання програмних результатів навчання	МО4	10 балів	–	–	–	До підсумкового заняття
Змістовий модуль 2. Навчання і виховання дітей з РАС							
Тема 4. Методи допомоги дітям з розладами аутистичного спектра – 2 год.	Лекція	МН1, МН3 МН5	1 бал	1. Проведення дослідження емоційно-вольової сфери дітей з РАС– 3 год. (МО6) . 2. Підготуйте виступ про особливості ігрової діяльності дітей з РАС – 3 год. (МО7) .	Основна 1,2,3,5, Допоміжна:2,4,9, Інформресурси: 1-4	5 балів	До проведення змістовий модульного контролю №2
Тема 5. Навчання і виховання дітей з РАС. – 4 год. Організація корекційно-розвивального навчання дітей з РАС. – 2 год.	Лекція Практичне заняття	МН1, МН3, МН5 МН2, МН3, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9	2 бали 5 балів	1. Зміст і організація корекційно-розвивального навчання дітей з розладами аутичного спектру. – 2 год. (МО7) . 2. Проаналізувати проблему здійснення індивідуального підходу до дітей з РАС на основі знань структури дефекту, соціальних умов виховання, соматичного стану, здібностей,	Основна 1,2,3,5,7; Допоміжна:2,4,9, Інформресурси: 1-4	5 балів	До проведення змістовий модульного контролю №2

Методи навчання і виховання дітей з РАС. – 2 год.	Лабораторне заняття	МН2, МН3, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9	5 балів	мотиваційної, афективної, сенсорної, когнітивної сфер розвитку їхньої особистості.– 4год. (МО7). 3. Проаналізуйте умови організації інклюзивного навчання в класі, де може навчатися учень з РАС.– 2 год. (МО7). 4.Основні прийоми та методи навчання та виховання дітей з РАС. – 2 год. (МО7).			
Тема 6. Впровадження психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу дітей з аутизмом.– 4 год.	Лекція	МН1, МН3, МН5	2 бали	1.Розкрийте зміст психологічного супроводу дитини з РАС.– 2 год. (МО7). 2.Підготовка портфоліо майбутнього логопеда з наступними матеріалами: методи дослідження дітей з РАС, методи навчання дітей з РАС.– 8 год. (МО7).	Основна 1,3,4,6; Допоміжна:3,4,6,7,8,11, Інформресурси: 1-4	5 балів	До проведення змістовий модульного контролю №2
Психолого-педагогічний супровід аутичної дитини та її родини.– 2 год.	Практичне заняття	МН2, МН3, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9	5 балів	3.Розкрийте зміст психологічної підтримки сімей, де виховується дитина з РАС.– 2 год. (МО7).			
Психолого-педагогічний	Лабораторне заняття	МН2, МН3, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9	5 балів				

супровід освітнього процесу дітей з аутизмом.– 2 год.							
Тема 7. Допомога родині аутичної дитини.– 2 год.	Лекція	МН1, МН3, МН5	1 бал	1.Підготовка до презентації портфоліо методичних матеріалів та колоквіуму – 5 год. (МО7). 2.Написання психолого-педагогічної характеристики на дитину з РАС.– 4 год. (МО7).	Основна 1,3,4,6; Допоміжна:3,4,6,7,8,9, Інформресурси: 1-4	5 балів	До проведення змістовий модульного контролю №2
Підсумковий колоквіум і тестування здобувачів вищої освіти.– 2 год.	Лабораторне заняття	МН2, МН3, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9	5 балів				
Змістовий модульний контроль	Оцінювання програмних результатів навчання	МО4	10 балів	–	–	–	До підсумкового заняття
Змістовий модуль 3. Індивідуальне науково-дослідне завдання							
Змістовий модульний контроль	Оцінювання програмних результатів навчання	МО2,МО7	20 балів	Виконання ІНДЗ: Індивідуальне науково-дослідне завдання – розробка портфоліо майбутнього вчителя-логопеда для роботи з дітьми з РАС. Завдання оформлюється у вигляді портфоліо, яке містить: 1.Ведення словника-	–	–	Не більше 7 днів після завершення аудиторного навчання

				<p>тезауруса.</p> <p>2. Підготувати портфоліо майбутнього вчителя-логопеда, яке включає наступні матеріали:</p> <ul style="list-style-type: none"> • методичку діагностики психологічних особливостей дітей з РАС; • психокорекційну програму для дітей з РАС; • план заняття з навчання дітей з РАС, • план виховного заняття з дітьми з РАС. –15 год. 				
Підсумковий контроль	тестування	МО2,МО3,МО4,МО7,МО9,МО10	10 балів	–	–	–	Не більше 7 днів після завершення аудиторного навчання	

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);
- МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- МН5 – відео метод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);
- МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- МО1 – екзамени;
- МО2 – усне або письмове опитування;
- МО3 – колоквіум;
- МО4 – тестування;
- МО5 – командні проекти;
- МО6 – реферати, есе;
- МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;
- МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;
- МО10 – залік.

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, проектор для комунікації та опитувань, виконання домашніх завдань, виконання завдань самостійної роботи, проходження тестування (поточний, модульний, підсумковий контроль); програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності.

Політика дисципліни

Організація вивчення дисципліни відбувається відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, що здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

На заняттях **забороняється** використання мобільних пристроїв, виключенням є користування ними лише під час підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування: відвідування усіх видів занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та підсумкові завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів;

- не списувати під час виконання тестових завдань та написання контрольних робіт (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

У разі виявлення плагіату в будь-яких видах робіт, Ви отримаєте незадовільну оцінку і повинні будете повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю:– екзамен.

Відвідування **лекційних занять** оцінюється в 1 бал. (Загальна сума балів – $10 \cdot 1 = 10$). Участь у **практичних і лабораторних заняттях**, виконання завдань до практичного заняття – 5 балів (Максимальна сума балів – $10 \cdot 5 = 50$). Виконання завдань **самостійної роботи** – 5 балів за кожну тему (Загальна сума балів – $7 \cdot 5 = 35$). **Змістовий модульний контроль** по 2-х модулях– 20 балів. **Підсумкове тестування** – 10 балів. **ІНДЗ** – 20 балів. **Екзамен** – 40 балів. **Загальна сума балів – 185 балів.** Коефіцієнт перерахунку $185:100=1,85$

Додаткові бали (не більше 5 балів): студент може отримати за виявлену творчість і особливу активність у різних видах діяльності, а також у волонтерській роботі.

Критерії оцінювання результатів навчання

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді,	Високий (творчий)	відмінно	зараховано

			самостійно розкриває власні здібності		
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за		

			допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ. Екзамен виставляється за результатами поточного модульного контролю, проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни.

Розподіл балів, що отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий контроль	Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			ІНДЗ		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	185 (100)
11	11	22	6	17	17	11	20	
Модульний контроль - 10			Модульний контроль - 10			Підсумкове тестування -10		

Коефіцієнт перерахунку $185:100=1,85$

Питання до підготовки до підсумкового контролю (екзамену)

1. Сутність поняття «розлади аутичного спектру».
2. Історія вивчення аутизму як окремої нозології.
3. Модель аутизму за Л. Каннером, Г. Аспергером та сучасними дослідниками.
4. Пояснювальні моделі аутизму: синдром поведінкових дефіцитів і надлишків; афективне порушення; дисфункція виконавчих процесів; слабе регулювання імунної реакції; пошкоджена робота системи дзеркальних нейронів, дефіцит соціального пізнання.
5. Симптоматика, етіологія, класифікація розладів аутичного спектра.
6. Особливості психічної організації дітей з аутизмом.
7. Чинники складнощів в процесах навчання та розвитку дітей з аутизмом.
8. Діагностичні критерії вивчення РАС.
9. Психологічний інструментарій діагностики психічного розвитку дітей з розладами аутичного спектра.
10. Дослідження осіб з розладами аутичного спектра за методом наукового спостереження.
11. Діагностика РАС за допомогою нейропсихологічних методик.
12. Маркери діагностики дітей раннього віку; використання методик CHAT, M-CHAT, ADI-R.
13. Шкала адаптивної поведінки Вайнленда.
14. Критерії наукової доказовості методів допомоги дітям з аутизмом.
15. Дати характеристику методів комплексного обстеження дітей з РАС.
16. Зміст діагностичної карти розвитку дитини з РАС.
17. Значення додаткових методів обстеження (неінструментальних, інструментальних, апаратних) дитини з РАС.
18. Сутність та особливості скринінгового інструментарію обстеження.
19. Корекційні технології в роботі з дітьми з РАС.
20. Розкрити сутність та особливості прикладного аналізу АВА.
21. Розкрити сутність навчальної терапії при формуванні поведінки дитини з РАС.
22. Розкрити сутність та особливості застосування арт-терапії, анімалотерапії в роботі з дітьми з РАС.
23. Основні форми допомоги батькам дітей з РАС.
24. Розкрити сутність індивідуального навчання дітей з РАС.
25. Охарактеризувати рівні та засади взаємодії з батьками, що виховують дитину з РАС.
26. Система інклюзивних технологій в освіті дітей з РАС.
27. Головні умови організації й впровадження психолого-педагогічного супроводу для дитини з аутизмом в освітньому закладі.
28. Особливості формування батьківської компетентності для роботи з дітьми з РАС.
29. Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу дітей з аутизмом.
30. Підходи, спрямовані на соціально-комунікативний розвиток: тренінг функціональної комунікації, тренінг соціальних навичок, терапія з однолітками; PECS, метод „соціальні історії”, структурована гра.

31. Структуроване навчання з опорою на візуальну підтримку (елементи системи ТЕАССН).
32. Послідовна робота з родиною дитини з РАС як системою.
33. Становлення життєвої компетентності як пріоритетний напрям розвитку дітей з аутизмом.
34. Відбір, адаптація та використання корекційно-розвивальних стратегій та матеріалів до потреб певної особи з розладами аутичного спектра.
35. Система конкретних спільних дій адміністрації, основних педагогів, фахівців супроводу і батьків в освітньому процесі дитини з особливими потребами; складання індивідуальної програми розвитку.
36. Технологія формулювання актуальних цілей за принципами ціле покладання SMART та узгодженого їх досягнення всіма учасниками групи супроводу дитини з РАС.

17. Рекомендована література

Основна

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. 3-тє видання, виправлене. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.
2. Інклюзивне навчання: досвід упровадження / упоряд. А. А. Колупаєва; ред. рада М. Мосієнко, М. Голубенко, Т. Шаповал, Г. Харук ; авт. кол.: І. Луценко, Д. Романовська, Л. Кирилецька та ін. Київ : ВГ Шкільний світ, 2015. 200 с. (Б-ка Шкільного світу).
3. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Педагогічні технології інклюзивного навчання. Харків: видавництво «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 160 с.
4. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: науково-методичний збірник. Вип. 12 / [редкол.: В. В. Засенко, А. А. Колупаєва, Т. П. Вісковатова та ін. ; за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєва] ; НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. Київ, 2017. 184 с.
5. Скрипник Т.В. Феноменологія аутизму. Київ: Видавництво “Фенікс”, 2010. 388 с.
6. Юрченко Л.О. Діти з розладами аутистичного спектра. План корекційно-розвиткової роботи. Тернопіль: Мандрівець, 2019. 104 с.

Допоміжна

1. Базима Н.В. Розвиток мовлення дітей з аутизмом. Харків: видавництво «Ранок», 2018. 144 с.
2. Іщук В., Линник Л., Торбенко О. Кольоротерапія. Технологія застосування кольору у реабілітації та оздоровленні дітей з особливими потребами. *Дефектолог.* 2018. №2. С. 20–22.
3. Колупаєва А.А., Софій Н.В., Найда Ю.М. та ін. Інклюзивна школа: Особливості організації та управління: Навч-метод. Посібник./ за заг. ред. Даниленка Л.І. 2-ге видання, стереотипне. Київ: ФО – П Парашин І.С., 2010. 128 с.
4. Логопедія. Підручник / За ред. М.К. Шеремет. Вид.5-те. Київ: Видавничий дім «Слово», 2018. 856 с
5. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 4-те видання, перероблене. Київ: «Академвидав», 2018. 408 с.
6. Романчук О. Розлади спектру аутизму в запитаннях та відповідях. Львів: Колесо, 2009. 168 с.
7. Руденко Н., Гордійчук А. Розвиток мовленнєвої активності в дітей з раннім дитячим аутизмом. Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 10. / упоряд. О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Р. Л. Соїчук, Т. С. Ціпан та ін. Рівне : РДГУ, 2019.
8. Скрипник Т. В. Стандарти психолого-педагогічної допомоги дітям з розладами аутичного спектра: навч.-метод. посіб. Київ: Гнозіс, 2013. 60 с.

9. Скрипник Т.В. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посібник. Київ: ТОВ „Видавничий дім „Плеяди”, 2015. 56 с.

10. Хворова Г.М. Дитина з аутизмом: комплексна психолого-педагогічна допомога. Київ: «МП Леся», 2011. 80 с.

11. Шевців З. Основи інклюзивної педагогіки : підручник / З. М. Шевців. Київ: ЦУЛ, 2017. 248 с.

18. Інформаційні ресурси

1. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej> – програми розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

2. <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> – інклюзивне навчання.

3. <http://logoclub.com.ua> – логопедичний сайт, де зібрані методичні поради, практичні рекомендації та весь комплекс необхідних матеріалів для розвитку мовлення дітей, попередження та подолання мовленнєвих порушень, а також підвищення результативності корекційно-розвивальної роботи.

4. <http://www.uasp.org.ua> – українська асоціація корекційних педагогів.